



## مایه‌های نخستین، در هنر عکاسی

من ایرج را از پشت میز دبیرستان می‌شناسم. از نظر درس و مشق مثل همه ما گاهی اوقات تنبل و گاهی اوقات زدنک بود ولی چیزی که او را همان روزها از همه ما متمایز می‌ساخت علاقه‌اش به عکاسی بود. اغلب یک دوربین عکاسی کوچک با خود داشت و عکس‌هایی را که از دوستان و اطرافیان و مناظر گرفته بود به ما نشان می‌داد و با حرارت و شور مخصوصی از آنها تعریف می‌کرد. آنقدر به هنر عکاسی علاقه‌مند بود که بالاخره برای تحصیل در این رشته عازم خارج از کشور شد. وقتی به ایران برگشت یک استودیوی عکاسی باز کرد و امروز یکی از عکاسان تحصیلکرده و مجرب شهر ماست.

از شما چه پنهان شوق و ذوق او به عکاسی به من هم سرایت کرده است. غالباً ساعت‌های بیکاری خودم را در استودیوی او می‌گذرانم و از نزدیک شاهد فعالیت‌های او هستم. با اینکه از کثرت کار وقت سرخاراندن را ندارد، با محبت به سؤال‌های من هرچقدر هم که از نظر او بچگانه باشد، جواب می‌دهد.

**آیا برای گرفتن عکس رنگی باید دوربین بخصوصی داشت؟**

اولین سؤالی که چند سال پیش از او کردم این بود که برای گرفتن عکس رنگی چه نوع دوربینی مناسب است. از این سؤال خنده‌اش گرفت و گفت:  
هر دوربینی می‌تواند هم عکس سیاه و سفید هم عکس رنگی بگیرد. فقط برای گرفتن عکس رنگی باید فیلم رنگی تهیه کرد.

## چرا عکاسان حرفه‌ای به بیش از یک دوربین احتیاج دارند؟

ایرج در استودیوی خود دو قفسه‌ی نسبتاً بزرگ دارد که دوربین‌های متعدد و دیگر وسایل عکاسی خود را در آنها گذاشته است. یکروز از او پرسیدم با اینهمه دوربین چه می‌کند. گفت یک دوربین عکاسی هیچگاه نمی‌تواند همه‌ی احتیاجات یک عکاس حرفه‌ای را برآورده کند. هر دوربینی می‌تواند به تنهایی فقط یک یا دو نوع کار عکاسی را بهتر از سایر دوربین‌ها انجام دهد. مثلاً یک دوربین برای «پرتره» مناسب‌تر است، دوربین دیگر برای «منظره» یا مثلاً ممکنست یک عکاس حرفه‌ای به دودستگاه دوربین احتیاج داشته باشد، یکی برای فیلم رنگی و یکی برای فیلم سیاه و سفید. از همه‌ی اینها گذشته، اگر در ضمن کار یکی از دوربین‌ها به علتی از کار بیفتد، می‌تواند از دوربین مناسب دیگر استفاده کند.

## برای کسی که می‌خواهد عکاسی را شروع کند چه دوربینی مناسب است؟

به او گفتم که تصمیم گرفته‌ام یک دوربین عکاسی بخرم بنظر او چه نوع دوربینی برایم مناسب‌تر است. گفت که عکاسی سرگرمی گران‌قیمتی است. اگر بخواهی دوربین بخری برای اینکه یکی دو حلقه عکس بگیری و بعد آنرا کنار بگذاری بهتر است دنبال سرگرمی دیگری بروی. اما اگر بخواهی این کار را ادامه بدهی آنوقت برای خرید دوربین مطالعه و دقت بیشتر لازم است. چون پس از مدتی متوجه خواهی شد که وسایل دوربینت ناقص است. با همه‌ی اینها یک موضوع مهم را نباید از نظر دور بداري و آن اینکه تازه با داشتن بهترین دوربین معلوم نیست بتوانی بهترین عکس را بگیری. چون دوربین تنها یک وسیله‌ی ضبط است و نیروی تخیل و تشخیص ندارد. عکاسی نیز مثل هنرهای دیگر احتیاج به ذوق و استعداد و ممارست و تجربه دارد.

گفتم پس از این مقدمه‌حالا چه نوع دوربین بخرم. گفت، دوربین هراندازه مجهزتر باشد قیمتش گرانتر است. ولی کار با یک دوربین کامل و مجهز برای کسی که تازه شروع می‌کند بی‌اندازه مشکل و پردردسر است بنابراین پیشنهاد می‌کنم یک دوربین ساده، مثلاً یک دوربین جعبه‌ای تهیه کنی. خود من هم کار خود را از همین نوع دوربین شروع کردم.

## عیب های دوربین جعبه‌ای

گفتم من چند سال است که یک دوربین جعبه‌ای دارم عکس‌هایی که با این دوربین گرفته‌ام دیگر اقیانام نمی‌کند. مثلاً گوشه‌های عکس اغلب مات می‌شود، فقط از موضوع‌هایی که در فاصله ۲ تا ۵ متری دوربین قرار داشته باشد، می‌توانم عکس بگیرم. جاهایی که نور کم باشد عکس سیاه می‌شود و بعضی اوقات آنقدر تاریک می‌گردد که بزحمت دیده می‌شود هیچوقت نتوانسته‌ام از موضوعی که در حال حرکت است عکس بگیرم و خلاصه این نوع دوربین‌ها دیگر به درد من نمی‌خورد.

لبخندی زد و گفت علتش خیلی روشن است. چون ذره بین این دوربین‌ها ضعیف است هیچوقت عکس دقیق نمی‌شود. و درست به دلیل ضعیف بودن ذره بین در تاریکی هم نمی‌شود عکس گرفت. بعلاوه سرعت این دوربین‌ها ثابت و در حدود  $\frac{1}{25}$  ثانیه است مسلماً با چنین سرعتی از موضوع در حال حرکت نمی‌شود عکس برداری کرد. پس حالا که آنقدرها هم مبتدی نیستی بهتر است دوربینی بخری که ۲ یا ۳ سرعت قابل تعویض داشته باشد. ضمناً بتوان عدسی آنرا هم برای فواصل مختلف میزان کرد.

پرسیدم ذره بین که بتواند برای فواصل مختلف میزان کند چه مزیتی بر عدسی دوربین جعبه‌ای دارد؟ گفت، دوربین جعبه‌ای میزان کردن لازم ندارد چون شیئی باید در فاصله میان ۳ تا ۵ متر قرار بگیرد. در حالیکه این محدودیت برای دوربین‌های مجهز وجود ندارد. در عوض باید عدسی را نسبت به دوری یا نزدیکی موضوع به دوربین میزان کرد. این کار وقت عکس، را در همان فاصله میزان شده بالا می‌برد و در فاصله جلوتر و عقب‌تر کمتر می‌کند.

صحبت ما آنروز به همین جا تمام شد. در شماره بعد سؤال‌هایی را که در باره انواع دوربین و فیلم و روش صحیح عکاسی از او کرده‌ام با جواب‌هایی را که او بهر یک از پرسش‌های من داده است، خواهید خواند.

پرتال جامع علوم انسانی

یلدا